

IEVADS

Nezāles, sūnas, bruģis

Bruģēta ietve, laukums, pagalmš vienmēr izskatās labāk nekā asfaltēts vai grantēts. Cēsīs, šķiet, uzskatāmākais piemērs ir automašīnu stāvlaukums pie jaunā tirgus, ko tautā joprojām sauc par Smilšu laukumu.

Bet ikvienai teritorijai, kas bruģēta vai izklāta ar betona flī-

zēm, līdzī nāk kāda problēma – nezāles vai sūnas, kas centīsies ieaugt flīžu, bruģakmeņu spraugās. Gluži kā Imanta Ziedoņa “Zaļajā pasakā”, kur mežs ienāk pilsētā. Mēs esam par zaļo dzīvesveidu, bet negribam, lai bruģis, flīzes ieaug zālēs. Šī laikam ir nebeidzama cīņa, un “Druva” centās saprast, kā tā notiek un kurš tajā ir uzvarētājs.

Katra paša ziņā

Ja plašās teritorijās ķīmiskos līdzekļus nelieto, ir zināmas aizdomas, ka tos izmanto nelie-lās platībās, tostarp daudzdzīvokļu namu apkārtnēs, kur arī ir bruģis, betona flīzes.

Mūsu puses lielākā namu apsaimniekotāja SIA “CdzP” valdes loceklis **ĢIRTS BEIKMANIS** stāsta, ka teritoriju apsaimniekošana tiek organizēta dažādi: “Ir mājas, kur organizējam pagalmu kopšanu, ir vietas, kur paši to darām, bet Cēsīs ierasti to organizē paši māju iedzīvotāji. Vietās, kur paši veicam teritoriju uzpošanu, izmantojam ierīci, kas atgādina zāles plāvēju ar rotējošu birsti, ar

to no bruģa tiek iztīrītas nezāles, sūnas. Svarīgi, ka tā ir bruģim samērā saudzējoša.

Nekontrolējam, kā ar nezālēm bruģī cīnās mājās, kas pašas organizē šo pakalpojumu. Var jau būt, ka kāds sētnieks izmanto arī ķīmiskas vielas, bet pagaidām līdz mums tāda informācija nav nonākusi.”

Viņš norāda, ka cīņā ar sūnām palīdz līdzeklis “Sūnām Stop”, ko pārbaudījis savā privātajā īpašumā. Tas ļauj atbrīvoties no sūnām un alģēm uz dažādām virsmām, taču nezāles ar to apkarot nevar. □

Parocīgi darbarīki

Priekuļu novada pašvaldības Saimnieciskās nodaļas Labiekārtošanas dienesta vadītājs **JĀNIS SIRLAKS** stāsta, ka novadā bruģētās, flīzētās platības nav lielas, tomēr arī tajās cīņa ar nezālēm un sūnu ir katras vasaras neatņemama sastāvdaļa. Bet ne jau tikai tajās jādomā, kā apkarot nezāles, tās cenšas pārņemt arī grantētos celiņus.

J. Sirlaks norāda, ka ir vairākas metodes, kā cīnīties ar nezālēm, bet katrā vietā jāizmanto tā, kas draudzīgāka konkrētajai videi. Ziemā lielos laukumos, stāvlaukumos varot kaisīt sāls maisījumu, tas ir kā nošaut divus zaķus, jo palīdzēs gan noņemt apledējumu, gan arī cīņā pret zāli bruģī, jo sāls tai ļoti nepatīk. Piedevām sāls nebojā bruģa segumu. Tiesa, jāraugās, lai tuvumā nav koku, tiem sāls nāk par sliktu.

Lasīts, ka dažviet Latvijā sāli kaisa arī vasarās tieši ar mērķi, lai tas izdedzina nezāles.

“Mazākās teritorijās, vietās, kur jābūt maksimāli piesardzīgiem pret apkārtnējo vidi, kā, piemēram, Priekuļos Saules dārzā, bruģētās vietas ravējam ar rokām,” stāsta J. Sirlaks. “Tā ir videi draudzīgākā metode, tiesa, prasa visilgāko laiku. Tagad veikalos pieejami instrumenti, kas ravēšanu padara krietni ātrāku un ērtāku. Ja kādreiz teritoriju pie Saules pulksteņa nedēļu ravējam, tagad, izmantojot atbilstošus instrumentus, kas paredzēti tieši bruģa ravēša-

nai, visu var paveikt gandrīz dienas laikā.”

Vēl viena iespēja izmantot indi, kas iznīcina nezāles. J. Sirlaks norāda, ka tā ir efektīva metode, bet ar to jābūt ļoti uzmanīgiem. Protams, nekādā gadījumā tam nedrīkst ņemt bēdīgi slaveno “Raundapu”, kas ir varen nikns līdzeklis un tieši tikpat arī kaitīgs. Šķiet, ka cilvēki sapratuši šī līdzekļa kaitīgo ietekmi uz vidi, dzīvniekiem, bērniem, cilvēkiem.

“To nekādā gadījumā, bet ir pieejami mazāk kodīgi līdzekļi, ar kuriem atsevišķās bruģētās un grantētās teritorijās var apkarot nezāles. Tas gan ļoti atbildīgs process, bet reizi gadā to var izmantot. Mūsu teritorijās, kur to drīkst, pārsvarā ķīmisko apstrādi veicu pats, neuzticu citiem, jo tiešām jābūt ļoti uzmanīgam, nedrīkst pārcensties. Precīzi jāievēro instrukcija, kādās devās var lietot, kādos laika apstākļos, un nedrīkst smidzināt plašā teritorijā, iekārta jāneregulē pavisam tievā strūklā, lai trāpītu tikai tur, kur aug nezāles. Tā jau raksta, ka tas ir nekaitīgi, ka šis līdzeklis dabā sadalās, bet es tomēr piesardzību lieku pirmajā vietā, cenšamies šo metodi izmantot pēc iespējas mazāk.”

Taču ir gadījumi, ka nezāles neaug, bet bruģa, flīžu starpās parādās sūna. Tad vai nu no tās jāatbrīvojas, iztīrot mehāniski vai kaisot kaļķi, jo tas sūnām nepatīk, bet bruģim neskādē. □

Ja aug, lai aug

Itin daudz bruģētu teritoriju – ietves, laukumi, ielas – ir Cēsīs, un tās apkopj gan pašvaldība, gan iepirkuma kārtībā noskaidrots uzņēmējs.

Pašvaldības Īpašumu apsaimniekošanas pārvaldes komunālinženieris **DIDZIS OZOLIŅŠ** norāda, ka iepirkumos netiek norādīts, ka jāveic bruģa īpaša kopšana, jo bruģis galvenokārt ir ietvēs, ko kopj pašvaldība vai atbilstoši Saistošajiem noteikumiem blakus esošo teritoriju īpašnieki.

“Patiesībā jau notiek dabiskais process. Vietās, kur pa bruģi staigā, braukā maz, iekļūst zeme, sēklas, lēnām tas aizaug. Te labs piemērs ir Jāņa Poruka iela, kur ietvē bruģis ir līdz pilsētas robežai, un tur zāle tiešām aug, jo kustība maza. Neko nedarām, vien brīžos, kad tiek plautas ceļa, ietves malas, plāvēji ar trimmeriem nopļauj arī bruģī saaugušās nezāles. Neravējam un ķīmiju nelietojam, jo būtu neprāts izmantot ķīmiju pilsētas teritorijā. Varētu jau braukt ar sniega slaukāmajām birstēm, cenšoties šādi notīrīt ietvju bruģi augošo zāli, bet cilvēki nesapratu, kāpēc šādi tiek tērēta nodokļu maksātāju nauda,” saka D. Ozoliņš.

Taisnība, jo šajos laikos nekas nepaliek nepamanīts. Tīmeklī atrodama informācija par konfliktu Ķekavas pašvaldībā, kur viet-

vara vasarā uz ietvēm kaisīja sāli, lai neaugtu nezāles, un iedzīvotāji bija sacēlušī traci. Šī iemesla dēļ pašvaldība pat necenšas izmantot ķīmiskos līdzekļus nezāļu iznīcināšanai bruģī.

Teritorijās, kur liela kustība, zāle neaug. Te var minēt Rīgas ielu, Rožu laukumu, arī tā saukto Smilšu laukumu. Tajā ir nemitīga automašīnu kustība, no tām pilnā, citi šķidrumi, kas arī nav nezālēm draudzīgi, un tur nekas neaug.

Cēsu zaļo zonu apsaimnieko z/s “Kliģeni”, tās īpašnieks **ALEKSANDRS RAUBIŠKO** stāsta, ka arī viņu pārziņā ir bruģētas, flīzētas teritorijas, lielākais apjoms – Pils parkā: “Cīņā ar nezālēm bruģī ir vairāki varianti – roku darbs, ķīmiskais risinājums, termiskais variants. Videi visaudzīgākais, protams, ir roku darbs, bet tas arī ir visdārgākais, jo ļoti laikietilpīgs. Taču Pils parkā tas ir vienīgais, ko varam izmantot. Labi, ka vasarā talkā nāk jaunieši, kuri brīvlaikā strādā skolēnu nodarbinātības projekta ietvaros. Ar nezālēm bruģī var cīnīties ar preventīvajiem metodēm – neļaujot tām ieaugt, regulāri kopjot, slaukot bruģi.”

A. Raubiško norāda, ka ir nosacījums parkā nekādus ķīmiskos līdzekļus nelietot. Tur pat ziemā netiek kaisīts sāls, kas varētu dot kādu efektu cīņā ar nezālēm, tikai tīra smiltis.

“Esam maksimāli saudzīgi pret vidi,” norāda A. Raubiško. “Esmu pētījis, skatīties par termiskā risinājuma izmantošanu. Ja ar to apietas prātīgi, iespējams, vajadzīgais rezultāts tiek

panākts, arī bruģim kaitējums nodarīts netiek, jo tas ir karstumizturīgs materiāls. Bet tas vēl tiek pētīts, līdz izmantošanai nesam nonākuši.”

Agroresursu un ekonomikas institūta Laukaugu selekcijas un agroekoloģijas nodaļas vadošā pētniece **LĪVIJA ZARIŅA**, kura savulaik plaši pētījusi metodes, kā apkarot nezāles bruģī, norāda, ka cilvēki joprojām rīkojas bezatbildīgi un tiek konstatēts, ka dažviet nelielas teritorijas tiek apstrādātas ar ķīmiskiem preparātiem, lai neļautu augt nezālēm: “Veikalos šie preparāti pieejami, un dažbrīd cilvēki rīkojas ļoti drosmīgi. Tas gan attiecināms uz nelielām platībām, kur paši iedzīvotāji savos īpašumos izmanto šo ķīmiju.”

Runājot par videi draudzīgāko un efektīvāko līdzekli, L. Zariņa saka, ka tas ir vienkāršs – neļaut nezālēm ieaugt. Viņa min z/s “Kliģeni” darbību, kuri vienmēr pievēršot uzmanību videi draudzīgai saimniekošanai. Taču realitātē jebkura cīņa ar nezālēm neesot lemta uzvarai.

“Pilnībā tikt galā ar nezālēm ir nereāli, jo sēklu bāze zemē ir liela,” norāda L. Zariņa. “Ja vienas nezāles nobeigsim, vietā augs citas. Jāpieņem fakts, ka nezāles ir mūsu “draugi, biedri un brāļi”, un, ja dabas māte tās paredzējusi, tā ir jābūt. Ir taču labi, ja zaļuma ir vairāk, nezina kāpēc esam iedomājušies, ka tas slikti. Mums jāmaina domāšana arī šajā jautājumā un jāpieņem, ka nav nemaz tik slikti, ja bruģa, flīžu starpās aug zaļa zāle.” □

■Šādi bruģī saaugušās zāles problēmu risina kādā Francijas pilsētiņā.

Ar kefīru vai majonēzi?

Gandrīz vai katrā privātmājā ir kāds bruģēts celiņš, laukumiņš, iebrauktuve, un katram nākas tikt galā ar nezālēm, kas atkal un atkal parādās bruģa starpās. Katrs radis savu metodi, cītīgākie ravē, mazāk cītīgie ar lāpstu vienkārši nocērt nezāles, kas jau pārāk pāraugušas bruģī, citi ir krietni drakoniskāki un lieto ķīmiju pēc principa, jo stiprāk, jo labāk, bet drīz vien nākas secināt, ka arī šajā cīņā uzvar daba. Kā atzīst kāds dārznieks, neskatoties uz to, cik daudz pūļu pielikts nezāļu iznīdēšanai, ilgtermiņā no tām nekādi nevar izvairīties. Jāsaprot, ka tukša vieta dabā nepaliek, tāpat kaut kas aug.

Interesanti ieskatīties diskusiju vietnēs, kur lasāmi visdīvainākie padomi, bet visur jau secinājums viens – nekas no tā nav ilglaicīgs.

Visbiežāk figurē ieteikumi bērt sāli, taču izskan arī citi piedāvājumi. Kāds iesaka liet bruģa starpās vārošu ūdeni, cits piedāvā bruģa, flīžu starpās izskalot ar augstspiediena mazgātāju. Vēl kāds norāda, ka labākā aizsardzība pret nezālēm un sūnām, kas ieaug bruģakmeņu starpās vai citās grūti aizsniedzamās vietās, ir etiķa izmantošana. Dažs pat mēģinājis lietot trauku mazgāšanas līdzekli, taču nācies atkāpties dabas priekšā.

Ir arī daži pavisam oriģināli risinājumi. Piemēram, pēc izravēšanas saliet spraugās dīzeldegvielu, tad trīs gadus par nezālēm varot aizmirst. Vēl kāds nolēmis iepūst dārza flīžu spraugās montāžas putas, jo tās blīvi aizpildīs spraugas, bet ir elastīgas, tāpēc celiņš ziemā netikšot salauzts. Pēc paveiktā darba gan konstatēts, ka skats pagalmā tagad nav tas pati-

kamākais un, visticamāk, ar laiku putas izdrups un nezāles atgriezīsies.

Bet kā oriģinālāko piedāvājumu varbūt var minēt šo: aplej ar vecu kefīru, tas padarīs augsni sārmainu un zāle vairs neaugs, bet maza sūniņa.

Tiesa, kāds cits šo padomu komentēja šādi: “No veca kefīra tik nelaba smaka, un pārējais tāpat augs griezdamies. Man šķiet, ar majonēzi būs labāk.” □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds